

Opis źródła.

Prezentowane źródło to list Adama Mickiewicza do swojego przyjaciela Józefa Grabowskiego, właściciela Łukowa. Mickiewicz poznał się z nim bliżej w 1831 r. kiedy przebywał w Wielkopolsce. List pochodzi z okresu gdy Wieszczy przebywał w Dreźnie, gdzie początkowo schronili się polscy emigranci po upadku Powstania Listopadowego. Możemy się z niego dowiedzieć o trudach tułaczki polskiej emigracji, sytuacji we Francji jak również działaniach Polaków na rzecz odzyskania niepodległości, które zdaniem Mickiewicza nie mają jednak szans na jakikolwiek sukces.

Miejsce wydania.

Korespondencja Adama Mickiewicza, Paryż 1830, s. 60-62

Miejsce przechowywania oryginału źródła.

Brak informacji

Tekst źródła.

Do Hra. Józefa Grabowskiego, w Łukowie.

Drezno, 16 czerwca 1832 r.

Szanowny Przyjacielu.

Wstrzymałem się z odpowiedzią na twoje dwa listy, nie mając nic do powiedzenia, oprócz żalu i uzyskiwań których zapewne nasłuchałeś się też dosyć. Czekałem co sam z sobą pocznę nadal, i ledwie teraz wyjazd mój przychodzi do skutku. Ruguja stąd powoli naszych, grzecznie wyprasząc. Przykrząc się prośbami, mnie dotąd dają pokój, ale sam nie chcę czekać nim na mnie kolej przyjdzie, i mam osobiste powody posunięcia się ku Francji, bo moim dawnym opiekunom nie ufam, znając dobrze ich długie ręce. Mam też potrzebę Paryż odwiedzić dla interesów, których gdzieindziej ułatwić nie można. Puszczam się tedy około 22go w drogę, z żalem że ciebie, łaskawy przyjacielu, nie będę mógł pożegnać. Bóg wie kiedy się znowu spotkamy! Jeżeli Franciszka wypłosza niech na Drezno jedzie za mną: tu dowie się o moim adresie. Stefan (1) jeszcze zostanie dla picia wód i interesów, i może się twojego przyjazdu doczeka: wszakże i to nie pewna, bo policja lada dzień może go wyprawić za nami. Wiesz już zapewne o rozruchach paryskich. Republikanie za wcześnie powstałi więc. Opozycja która ich podburzyła z zwyczajnem tchórzostwem siedziała w domu, oczekując

wypadków, tak jak w dniach Julii, ale tym razem nie udało się, i deputowani opozycji ze wstydem przegrali. Le juste-milieu chwycili się tego pretekstu, żeby nas ciemnić i na nas krzyżować: zdaje się że jeszcze kilka miesięcy ten system potrwa. Dłużej wątpię żeby się utrzymał; tymczasem wiele nam złego narobią! Nasi wielcy budują na rozprawach parlamentu, które jak mi się widzi skończą się na głupstwie. Nie słyszałem żeby naród jaki rozprawami i notami dyplomatycznymi wskrzeszono! Wszakże ponieważ nic nie mają do roboty, niech gadają. Szkoda tylko że gruntują fałszywe zaufanie w dyplomatyce, któreśmy drogo już przypłacili! Ja sam mam tylko nadzieję w Panu Bogu; on pomiesza ich wszystkie układy, a potem w szable, aby tylko raz jeszcze ją z pochwy dobyto. Dwieście talarów miałem na drogę. Raczej iż zapisał na mnie jako dłużnik mój, od Żydów w Francji. Poezji nie mogłem przesłać, dla bałamuctwa szlachcica który wziął je przepisując i w oczy nie pokazuje. Kłaniaj proszę ode mnie P.. Byłem w dzień ich wyjazdu, ale jużem nie znalazł: oświadczył że to wcale nie po polsku tak regularnie i tak wcześnie wyjeżdżać. Pani rączki całuję.

Słowniczek pojęć.

Hr Józef Grabowski – Józef Ignacy Grabowski Goetzendorf, polski szlachcic, właściciel Łukowa w Wielkopolsce. Gościł w 1831 r. Adama Mickiewicza, natomiast później na prośbę polskiego Wieszczka udało mu się wyciągnąć jego brata Franciszka z obozu dla internowanych.

Rozruchy paryskie – mowa o powstaniu Republikanów w Paryżu w 1832 r. będąca efektem niezadowolenia z rządów monarchii lipcowej.¹

"Le juste-milieu" - termin, oznaczający dążenie do umiarkowania i równowagi między skrajnymi stanowiskami. Koncepcja ta stała się popularna podczas panowania króla Ludwika Filipa we Francji na początku XIX wieku, który chciał utrzymać równowagę między radykalnymi zmianami a autorytarnymi tendencjami.

Pytania do źródła.

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i średniej

1. Dlaczego Adam Mickiewicz i inni Polacy znaleźli się w Dreźnie?
2. Jaki jest stosunek Mickiewicza do wydarzeń we Francji?

¹ A. Łysiak-Łątkowska, Cholera w Paryżu w 1832 r. i jej rewolucyjna (anty)kontekstualność, „Studia Historica Gedanensia”, T. 12, (2021), s. 337-338.

3. Na podstawie tekstu odpowiedz czy autor był zwolennikiem walki wyzwolenczej czy może dyplomacji celem odzyskania niepodległości przez Polskę?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony)

1. Dlaczego Polacy przestali być mile widziani w Dreźnie?
2. Jakie znaczenie dla polskiej emigracji we Francji miało przybycie tam Adama Mickiewicza?

Wskazówki.

Odpowiedzi na powyższe pytania należy powiązać z konsekwencjami upadku Powstania Listopadowego, a więc przede wszystkim migracją polskich elit, które wpierw udały się do Dreżna. Tam Polacy spotkali się z ciepłym przyjęciem przez niemieckich liberałów jednak z czasem ich obecność zaczęła ciążyć ponieważ rząd rosyjski domagał się od Saksończyków wyciągnięcia konsekwencji w stosunku do polskich powstańców. W związku z tym musieli oni udać się w dalszą wędrówkę do Francji. Tam z kolei trwały niepokoje związane z walką między rojalistami a republikanami.

Literatura pomocnicza.

Bleiber H., Kosim J., *Dokumente zur Geschichte der deutsch-polnischen Freundschaft, 1830-1832*, Berlin, 1982.

Kalembka S., *Wielka Emigracja. Polskie wychodźstwo polityczne w latach 1832-1862*, Warszawa 1971.

Lijewska E., *Litwa nad Wartą? Wokół pierwszego pomysłu Pana Tadeusza*, „Polonistyka. Innowacje”, nr 9, (2019), s. 35-46.

Zdrada J., *Wielka Emigracja po Powstaniu Listopadowym*, Warszawa 1987.

Najważniejsze cezury.

List pochodzi z czerwca 1832 r. Niewiele ponad pół roku wcześniej upadło Powstanie Listopadowe natomiast w maju 1832 r. rozpoczęła się rewolucja Republikanów.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Tomasz Jacek Lis